

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Danguolė Jonaitienė **RG-50.473*0178**

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Pirmiausia norėjau paprašyti, kad prisistatytumėte. Koks jūsų vardas ir pavardė?

Danguolė Jonaitienė: Danguolė Jonaitienė.

Alicija Žukauskaitė: Kuriais metais esate gimusi?

Danguolė Jonaitienė: 1925.

Alicija Žukauskaitė: Ir kur?

Danguolė Jonaitienė: Utenoj.

Alicija Žukauskaitė: Mes dabar filmuojame Utenoj. Ar tai reiškia, kad jūs visą gyvenimą pragyvenote Utenoj?

Danguolė Jonaitienė: Visą laiką, visą laiką Utenoje.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar Utenoj buvo daug žydų?

Danguolė Jonaitienė: Utenoj tuo laiku buvo apie 7 000 gyventojų, žydų buvo didesnė dalis, apie 5 000. Tai šitas skaičius buvo apie 1935-36 metus maždaug.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs pažinojote tuos žydus?

Danguolė Jonaitienė: Pažinojau labai daug. Turėjome net asmenišką batų taisytoją, kuris batus atnešdavo į namus, parsinešdavo, pataisytus atnešdavo. Mūsų šventės – atnešdavo tortą, jų šventės – macų atnešdavo, taip kad bendraudavom. Namus tėvas kai statė, tai irgi rangovai daugiausia buvo žydai, parduotuvės irgi daugiausia buvo žydų. Yra išlikę net sąskaitos, nereikėdavo iš karto mokėti pinigų. Surašydavo kiekvieną prekę, kiekviena prekė kiek kainuoja, na, ir paskui gale mėnesio atsiskaitydavo. Taip kad žydai labai pasitikėdavo lietuviais, tai ir bendraudavom. Čia kaimynystėje buvo parduotuvė maisto, taip kad bendravimas buvo gana didelis. Labai domėjausi, kadangi esu surinkusi didelę medžiagą apie žydus ir atidavusi kraštotyros muziejui.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar jūs matėt, kas atsitiko su žydais, kai prasidėjo karas?

Danguolė Jonaitienė: Kai prasidėjo karas, per patį karą mes buvom pasitraukę netoli Vyžuonų. Visa šeima pasitraukėm, namą palikom, nieko nesinešėm, tik kas reikalinga, bet po karo, kai grįžom, žiūrėjom į Molėtų gatvę, tai visi namai buvo sudegę, tik šitas vienas namas buvo likęs.

Alicija Žukauskaitė: Minutėlę, jūs sakot, po karo. Kaip tai po karo?

Danguolė Jonaitienė: Ne tai, kad po karo, bet kai apsiraminom, kada jau galėjome grįžti.

Alicija Žukauskaitė: Tai gal kai frontas praėjo?

Danguolė Jonaitienė: Frontas kai praėjo, gal negerai pasakiau. Pasirodo, vokiečiai padegamom kulkom šaudė į namus, ir iš karto degė aplink 20 namų. Tik vienas šitas namas liko.

Alicija Žukauskaitė: Tai jūs grįžot atgal į savo namą?

Danguolė Jonaitienė: Atgal į savo namą ir dabar tebegyvenam tam pačiam name.

Alicija Žukauskaitė: Kas atsitiko su žydais, ar matėt?

Danguolė Jonaitienė: Vėliau jau truputiuką žydus varė į getą, kuris buvo sinagogoj, Ežero gatvėj. Tai čia buvo visas senamiestis, Molėtų, Basanavičiaus, Kauno gatvė, Utenio aikštė, - tai va čia buvo senamiestis. Ir daugumoj čia žydų namai buvo vienas prie kito, kadangi dvarininkas Balsevičius nuomodavo tą žemę arba parduodavo nedideliais gabaliukais, ir namas buvo prie namo. Ir Kauno gatvėj vienas namas prie kito buvo vien žydų. Ežero gatvė, Utenio aikštė, - vien žydų. Vienas kitas lietuvis buvo įsiterpęs, o taip tai žydų parduotuvės. Ežero gatvė tokia skurdesnė gatvė, ten daugiau neturtingi žydai gyveno, ir jie buvo suvaryti į tą getą.

Alicija Žukauskaitė: Tai kokios gatvės priklausė tam getui?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Danguolė Jonaitienė: Priklausė Ežero gatvė, Utenio aikštė pagrinde. Utenio aikštė, kadangi ten yra sinagogos, trys sinagogos, ir Ežero gatvėj.

Alicija Žukauskaitė: Ar tas getas buvo aptvertas?

Danguolė Jonaitienė: Ne, nebuvo aptvertas. Aptverta nebuvo.

Alicija Žukauskaitė: Ar buvo kaip nors paženklinėti tie namai, kokiomis nors raidėmis ar kuo nors?

Danguolė Jonaitienė: Patys namai nebuvo, bet jau kai žydus varė, tai žvaigždės šešiakampės ant nugaros ir ant priekio buvo. O taip tai patys namai nebuvo paženklinėti.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs galėdavote įeiti į getą, pavyzdžiui?

Danguolė Jonaitienė: Na, aš kažkaip... Nebuvo progos pasidomėt ar ką... Kažkaip neteko.

Alicija Žukauskaitė: Ar matėt, kaip žydus varė į getą? Ta prasme, kaip juos rinko į getą?

Danguolė Jonaitienė: Teko matyt, Ežero gatvės ta pusė, Kauno gatve, iš aikštės, tai teko matyt.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie ėjo vieni, ar jie ėjo su palyda kokios nors?

Danguolė Jonaitienė: Šiaip jau daugumoj mačiau, kad vieni ėjo. Matyt, kad jiems buvo įsakyta, kadangi kiek teko domėtis, tai jie labai paklusnūs buvo. Kas jiems įsakyta buvo...

Kadangi religingi labai, savo religijos labai laikėsi, tai kiek aš suprantu, kaip man atrodo, kad jie pakluso vien iš religinės pusės. Nesipriešino.

Alicija Žukauskaitė: Kai jie ėjo į getą, ar jie nešėsi su savim ką nors?

Danguolė Jonaitienė: Šiek tiek nešėsi kurie ne vietiniai, gal iš toliau buvo. Tie vietiniai...

Juos paskui iš geto Molėtų gatve varė, tai aš mačiau, kad nešėsi, bet ne per daug kažką reikšminga. Vienas, mačiau, nešėsi kurpalius ant rankos užsidėjęs. Taip kad pundelius nedidelius.

Alicija Žukauskaitė: Kiek laiko jie prabuvo tam gete, toje Ežero gatvėj, toje sinagogoj?

Danguolė Jonaitienė: Sunku pasakyt. Tiesiog... Kiek ten laiko buvo? Ne taip ilgai tam gete buvo. Dienų negaliu tiksliai pasakyt.

Alicija Žukauskaitė: Ir paskui iš geto kur juos varė?

Danguolė Jonaitienė: Iš geto pro Rinkos (Turgaus) aikštę Kauno gatve, Basanavičiaus gatve, Molėtų gatve į Šilinės mišką.

Alicija Žukauskaitė: Molėtų gatvė tai yra jūsų gatvė?

Danguolė Jonaitienė: Mūsų gatvė. Į Šilinės mišką. Ir ėjo jie tiesiog kaip kolona. Vienas prie kito, nėjo į kiemus, nesiblaškę, net nėjo šaligatviais, tiesiog ėjo gatve. Ir tiesiog būriais, vieni praeina, kiti praeina, - ėjo ir ėjo ištiesai, ištiesai ėjo.

Alicija Žukauskaitė: Jūs matėt, kaip jie ėjo?

Danguolė Jonaitienė: Mačiau. Tai dar aš mačiau, kai kurie prašė atsigert, tai apsidairydama, ar niekas nemato, daviau ir atsigert, ir... Kažkaip pasimetę jie atrodė.

Alicija Žukauskaitė: Ar matėte tarp tų varomų pažystamų?

Danguolė Jonaitienė: Na, kažkaip per daug nesidomėjau, bet matau, kad ne lietuviai, bet žydai, tik tai tiek, bet per daug nesidomėjau apie pažystamus ir nepažystamus, tik tiek žinojau, kad jie ten eina.

Alicija Žukauskaitė: Kaip jie buvo apsirengę, ar nešėsi ką nors?

Danguolė Jonaitienė: Na tai apsirengę paprastai, kukliai, ir nešėsi kiek kas ką paneša, tai tašę (rankinę) kokią, tai pastebėjau, kad kurpalius nešėsi. Kam jam ten reikia tų kurpalių (kurpaliai – medinis pėdos modelis batams siūti)... Matyt, batsiuvys buvo.

Nereikšmingus, ne po daug nešėsi. Ne po daug.

Alicija Žukauskaitė: Ar tai buvo vyrai, moterys ar vaikai?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Danguolė Jonaitienė: Mišrūs buvo. Ir senų, ir jaunų, ir vaikų, ir moterų, žodžiu, įvairaus amžiaus.

Alicija Žukauskaitė: Tai aš suprantu, tai buvo didelė kolona, kaip jūs sakėt?

Danguolė Jonaitienė: Didelė. Kai jie ėjo, tai tiesiog baisu, panašiai, kaip per mitingą būna. Ištisai, - vienas po kito, vienas po kito ištisai ėjo, nesiblaškydami į jokių kiemus.

Alicija Žukauskaitė: Kas juos varė?

Danguolė Jonaitienė: Na tai šitie, kaip juos vadino, baltaraiščiai, bet čia arčiau namų tai nepastebėjau, gal prie Basanavičiaus gatvės kur nors šonuose.

Alicija Žukauskaitė: Bet ar jūs praeinančius baltaraiščius matėt? Lydinčius tą koloną?

Danguolė Jonaitienė: Kai jie ėjo gatve, arčiau čia prie namų, tai nepastebėjau. Jie ėjo vienas po kito vien tik žydai. O tarp jų kad eitų kas nors...

Alicija Žukauskaitė: O iš kur jūs žinot, kad baltaraiščiai juos varė?

Danguolė Jonaitienė: Juos taip vadindavo.

Alicija Žukauskaitė: Suprantu, bet iš kur jūs žinot, kad jūsų gatve juos varė baltaraiščiai?

Danguolė Jonaitienė: Kad ten būtų vokiečiai, nesimatė, nesimaišė vokiečiai.

Alicija Žukauskaitė: O baltaraiščiai matėsi?

Danguolė Jonaitienė: Aš juos daugiau mačiau, kai būreliais varė šaudyt. O čia kai prieky ėjo, tuo laiku per daug ir nesidomėjau.

Alicija Žukauskaitė: Kaip jie atrodė, kokia jų nuotaika buvo, ar girdėjosi kokie balsai, kai ėjo pro šalį?

Danguolė Jonaitienė: Tykiai, tykiai ėjo va taip, nusiminę, liūdna žiūrėt buvo į juos.

Alicija Žukauskaitė: Šilinės miškas ar toli nuo jūsų?

Danguolė Jonaitienė: Maždaug kokį pusantro kilometro. Va čia kaip iš Vilniaus gatvės sukat į Molėtų gatvę, tai po kairei tas miškelis ir matosi. Ten miškų ūkis buvo, prieš tai jokių namų nebuvo.

Alicija Žukauskaitė: Iš kur jūs žinot, kad būtent Šilinės miške jie buvo?

Danguolė Jonaitienė: Nu kad... visi žinojom. Visi žinojom, kad ten varo ir kad jie patalpinti tame miške.

Alicija Žukauskaitė: Tai jie buvo patalpinti Šilinės miške, teisingai?

Danguolė Jonaitienė: Pačiam miške.

Alicija Žukauskaitė: Ir kas ten buvo tam miške? Jie tiesiog ten buvo tam miške ar kaip?

Danguolė Jonaitienė: Pasižiūrėt tai nebuvo nuėjus, bet tik tiek, kad visi žinojom ir visiem nuotaika buvo tokia liūdna, kadangi žinojom, kad jie miške randasi.

Alicija Žukauskaitė: Ir kiek jie laiko prabuvo tam miške?

Danguolė Jonaitienė: Tiksliai pasakyt net ir negaliu, kiek, bet gana ilgą laiką jie tam miške buvo. Tiksliai... Mėnesį, gal daugiau.

Alicija Žukauskaitė: Ir kas buvo po to?

Danguolė Jonaitienė: Po to matydavau, kad būreliais po aštuonis varydavo mūsų gatve į Rašės mišką. Rašės miškas randasi visai kitoj pusėj miesto. Nuo mūsų namų maždaug pusantro, gal du kilometrai maždaug tas Rašės miškas. Ten žydui priklausė virš 20 hektarų miško. Jo pavardė buvo Rašė, tai jo vardu ir buvo pavadintas miškas, kadangi ten žydo valda buvo.

Alicija Žukauskaitė: Kai jūs matėte tuos būrelius, ar tie būreliai irgi buvo mišrūs?

Danguolė Jonaitienė: Kai mačiau, tai daugiau mačiau vyrus. Ne mišriai buvo. Tai man teko matyti nemišrius.

Alicija Žukauskaitė: Prisiminkite, prašau, kas juos varė?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Danguolė Jonaitienė: Tai varė, kaip juos vadino, šitie baltaraiščiai, tik ne vokiečiai.

Alicija Žukauskaitė: Baltaraiščiai – tai ką reiškia?

Danguolė Jonaitienė: Na, jie kažkokius raiščius turėjo užsirišę, tai juos ir vadino baltaraiščiais. Kad vokiečiai varytų, tai neteko matyt.

Alicija Žukauskaitė: Ar tie baltaraiščiai turėjo ginklus?

Danguolė Jonaitienė: Turėjo. Per petį užsidėję.

Alicija Žukauskaitė: Kaip galima būtų įsivaizduoti vieną grupelę, kiek tų baltaraiščių varė?

Danguolė Jonaitienė: Na, kai aš mačiau, tai du. Vis po du varydavo. Jie prieky eina, o tie iš paskos, greta vienas kito du.

Alicija Žukauskaitė: Kiek maždaug tokių grupelių jūs matėt?

Danguolė Jonaitienė: Nu, gal... nežinau, kaip pasakyti... Iš kalėjimo porą kartų mačiau varant...

Alicija Žukauskaitė: Jūs man dabar apie kalėjimą kol kas nepasakokite, jūs man papasakokite, kiek galėjo pro jus praeiti, ar kiek laiko jūs juos matėt.

Danguolė Jonaitienė: Stebėt tai ištiesai nestebi, bet kiek progos būdavo, kartais atsitiktinai pamatai, kad jau varo, tai vieną, kitą, trečią kartą, paskui jau žinai, koks reikalas, tai per daug ir dėmesio nekreipi. Nemalonu būdavo ir matyt.

Alicija Žukauskaitė: Kai varė pro jus grupelėmis, ar tai truko vieną dieną ar kelias dienas?

Danguolė Jonaitienė: Kelias dienas, ne iš karto.

Alicija Žukauskaitė: Jūs sakėt, kad varė į Rašės mišką. Taip išeina, kad jūs žinojot, į kur varo?

Danguolė Jonaitienė: Tai žinojom, kadangi teko girdėt, kad ten kasamos duobės Rašės miške. Vienas nuo kito, vienas nuo kito visas miestas šnekėjo, kad Rašės miške šaudė.

Alicija Žukauskaitė: Vadinas, jūs žinojot, į kur varo tuos žydus?

Danguolė Jonaitienė: Žinojom, žinojom. Visi žinojom, kur juos varo ir koks jų likimas.

Alicija Žukauskaitė: O kaip atrodė tie žmonės? Ar jie nešėsi ką nors? Iš viso, kaip jie atrodė?

Danguolė Jonaitienė: Mažai ką nešėsi. Kai juos varė grupelėmis, tai teko matyt. O kai iš kalėjimo išvarė, tai tuščiom rankom ėjo.

Alicija Žukauskaitė: Bet šitie, kurie ėjo Molėtų gatve?

Danguolė Jonaitienė: Šiek tiek nešėsi rankose, nedidelius pundelius. Kai ką nešėsi.

Vienas kitas nešėsi, kitas ne, o kuriuos iš kalėjimo varė, nė vienas nieko nesinešė.

Alicija Žukauskaitė: Jūs sakot, iš kalėjimo varė. Kur yra tas kalėjimas?

Danguolė Jonaitienė: Tas kalėjimas yra Aušros gatvėj, dabar ten psichoneurologinė ligoninė, į tą pusę.

Alicija Žukauskaitė: Ir jūs matėt, kaip iš kalėjimo juos išvarė?

Danguolė Jonaitienė: Mačiau. Kaip tik tuo laiku papuolė toks momentas, kaip tik išvarė iš kalėjimo. Dar sustojom. Suskaičiavau, - buvo aštuoni, už jų ėjo du su ginklais, ant peties turėjo.

Alicija Žukauskaitė: Aštuoni tai kas? Vyrai, moterys?

Danguolė Jonaitienė: Vyrai, ten buvo vyrai. Kuriuos teko matyt, tai vyrai, ne mišrūs buvo.

Alicija Žukauskaitė: Ir į kur juos varė?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Danguolė Jonaitienė: Juos varė Aušros gatvė, kaip tik ten yra kelias, į dešinę, truputį pasisuki, ir ten jau Rašės miškas. Ten Aušros gatvė gal puskilometrį paėjus, tada į dešinę pusę, dar šiek tiek, ir tada į kairę pusę, ir tada Rašės miškas.

Alicija Žukauskaitė: Ir kas buvo po to, kai juos išvarė iš kalėjimo?

Danguolė Jonaitienė: Jie gražiai surikiuoti buvo, po du, ir užpakalyje ėjo du. Tai va porą kartų teko matyt prie kalėjimo.

Alicija Žukauskaitė: Ir kas toliau? Išvaro, ir kas?

Danguolė Jonaitienė: Išvaro. Tai jau juos, matyt, varė jau sušaudyt, kadangi jau visi žinojom, koks jų likimas.

Alicija Žukauskaitė: Ar teko girdėti šūvius?

Danguolė Jonaitienė: Teko girdėt, kadangi jau nuo Aušros gatvės jau šūviai girdisi, kadangi ten nelabai toli.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs girdėjot tuos šaudymus po to, kai jūs matėt, kaip išvarė, ar šiaip atskirai girdėjot šaudymus?

Danguolė Jonaitienė: Teko ir atskirai girdėt, ir tuo metu, kadangi... tikras momentas buvo, įsitikinę buvom visi, širdy jautėm, kad juos tikrai veda sušaudyt, tai tada laukėm, kaip čia toliau kas bus. Tai teko girdėt šūvius. Taip negarsiai, kadangi atstumas nemažas. Teko girdėt.

Alicija Žukauskaitė: Ar tai buvo pavieniai šūviai, ar automatinės serijos?

Danguolė Jonaitienė: Automatiniai, ne pavieniai. Ne pavieniai...

Alicija Žukauskaitė: O kaip jūs atsidūrėt prie to kalėjimo?

Danguolė Jonaitienė: Ten mano teta gyveno, priešais namus turėjo, tai aš dažnai lankydavausi, ežeras ten pat, tai va taip vat. Atsitiktinai. O kalėjimas, kadangi mano vyras sėdėjo tam kalėjime. Mama kalėjime tarnavo Smetonos laikais.

Alicija Žukauskaitė: O kalėjime vyras sėdėjo kada?

Danguolė Jonaitienė: Sėdėjo 1945 metais.

Alicija Žukauskaitė: A, tai čia jau vėliau žymiai.

Danguolė Jonaitienė: Vėliau.

Alicija Žukauskaitė: Ar pažinot tuos, kurie varė?

Danguolė Jonaitienė: Ne. Nepažystami buvo. Sakyčiau, apie 30 metų. Jauni, jauni.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie buvo su uniformom?

Danguolė Jonaitienė: Kad ne, paprastai apsirengę, nesimatė, kad būtų kokia nors speciali uniforma.

Alicija Žukauskaitė: Bet su baltas raiščiais?

Danguolė Jonaitienė: Su baltas raiščiais.

Alicija Žukauskaitė: Aš noriu patikslinti. Žydai buvo suvaryti į sinagogą, po to į mišką (Šilinės), paskui buvo nuvaryti į Rašę. O tie žydai kalėjime, iš kur jie atsirado kalėjime?

Danguolė Jonaitienė: Tiksliai nemačiau, nežinau, bet kiek teko girdėt, kad buvo tokių, kurie į mišką nepateko. Juos ar vėliau sugaudė, ar kaip tenai, ir juos tada varė kalėjiman. O tada iš kalėjimo šaudyt. Reiškia čia ne iš Šilinės miško.

Alicija Žukauskaitė: Tas epizodas, kurį jūs matėte kalėjime, vienas ar kitas epizodas, ar matėt po to, kai žydai buvo išvaryti iš Šilinės miško?

Danguolė Jonaitienė: Jau po to. Po to, vėliau.

Alicija Žukauskaitė: Ar teko nueiti prie tų duobių pasižiūrėt?

Danguolė Jonaitienė: Na, žingeidumo dėlei mes su drauge viena nuėjom. Tai duobės gana ilgos, panašiai kaip per visą kambarį, gal dar ilgesnės, plačios tokios, viena greta kitos

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

duobės buvo. Na, ir dar nebuvo pilnai užpildytos. Žemėm užpilta, bet susmege šiek tiek. Šiek tiek dar vietos buvo. Bet kraujo ar ko nesimatė, na, ir žmonės kalbėdavo, kad juos suguldydavo. Vieni sugula, liepia kitiems atsigult, ir kad jie juos sušaudydavo tiesiog suguldytus duobėj. Daugiausia tai šitaip. Jeigu stačius, tai ir kraujo turėtų būtų likę ar kokių žymių. Bet tvarkingai viskas aplinkui, švaru buvo. Teko net girdėt tokių kalbų, kad atsigula ir dar paklausia: „ui, ar aš gerai atsigulčiau?“. Net tokiu atveju. Reiškia, jie nesipriešino. Dar teko girdėt, kad vienas bandė bėgt. Bėgo, bet paskui pamatė, kad vis tiek nieko nebus, vis tiek sugaus. Ten toliau į dešinę pusę yra užtvanka, tai užtvankoj nusiskandino. Tai va, vienas toks atvejis buvo, kad bandė bėgt. O taip tai nesipriešino. Varomi buvo, į šonus nebėgo, tai kaip ir čia gatvė į Šilinės mišką, ir sušaudyt kai juo varė, atrodo, kad pakluso. Mes, lietuviai, vis tiek taip nesielgtumėme, gal bėgtum, išeities kokios ieškotum, o jie tai, sakau, paklusnūs buvo.

Alicija Žukauskaitė: Kai jūs buvote nuėjusi prie tų duobių, ar dar buvo likę žydų kalėjime ar kur?

Danguolė Jonaitienė: Na, jau maždaug į pabaigą, teko girdėt, kad jau juos... Daugiau į pabaigą. Bet atrodė dar neužpilta (neužpildyta), dar vietos buvo.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs buvote nuėjusi vėliau, kai jūs matėt, kad iš kalėjimo išvaro tuos žmones, ar prieš kalėjimą?

Danguolė Jonaitienė: Prieš kalėjimą. Prieš iš kalėjimo išvarant. Kai juos jau pradėjo šaudyt, čia varė būreliais šaudyt, tai žingeidumo dėlei buvom nuėjusios pasižiūrėtą vietą. Dar prieš tai.

Alicija Žukauskaitė: Ar galėtumėt pasakyti, ar buvo koks nors ypatingas paros metas, kai juos varydavo, - rytas ar po pietų, ar įvairiai būdavo?

Danguolė Jonaitienė: Įvairiai. Va tuos, kur iš kalėjimo mačiau, tai buvo po pietų, gal kokia antra, trečia valanda panašiai.

Alicija Žukauskaitė: Aš suprantu, kad po tų egzekucijų miestelyje neliko nė vieno žydo, galima taip sakyti?

Danguolė Jonaitienė: Kai kurie pasitraukė, dar kai kurie rusų laiku (1941 m.) išvežti buvo (į Sibirą), išvežė kai kuriuos.

Alicija Žukauskaitė: Kas atsitiko su žydų turtu?

Danguolė Jonaitienė: Žydų turtą tai konfiskavo visą, o paskui išpardavinėjo. Konfiskavo žydų turtą.

Alicija Žukauskaitė: Kas konfiskavo?

Danguolė Jonaitienė: Na tai... konfiskavo, matyt, tie, kurie šaudė ir kurie tam prijauciantys buvo, ir pardavinėjo.

Alicija Žukauskaitė: Kur pardavinėjo?

Danguolė Jonaitienė: Man tai neteko matyt, bet žinau, kad pardavinėjo tą žydų turtą ir daug kas įsigijo to turto. Grobstė jie ten, kadangi namai buvo tušti. Kas norėjo, kas sugebėjo tai grobstė tą turtą. Grobstė, o paskui pardavinėjo.

Alicija Žukauskaitė: Pardavinėjo, - tai ar parduotuvė kokia buvo atidaryta, ar šiaip sukrauta buvo. Šiaip, atrodo, aš nežinau, man neteko pirkti, nesidomėjau, bet kiek teko girdėti, pirkdavo daug kas žydų turto. Iš kurių vietų ir kaip, tiksliai nežinau. Tai vis tiek gal kur buvo sunešti tie daiktai kokie geresni.

Alicija Žukauskaitė: Ar teko matyti pas kokius pažystamus, kur aiškiai matyt, kad čia iš žydų paimta?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Danguolė Jonaitienė: Na, nežinau, ne. Kiek čia buvo aplink draugų, nežinau... Nesidomėjau per daug. Šiaip tai su žydais bendraudavom, ir mokykloj, ir gimnazijoje žydelkaičių buvo, niekas jų neskirdavo, visi draugiškai sugyvenom. Nežinau, mūsų šeima tai tikrai. Mamos tėvai gyveno Beržų gatvėj, tai ten aplinkui žydų kvartalai buvo. Tai žydai iš bobutės šulinio vandenį imdavo, nes būktai labai geras buvo, mano sesuo vieną žydelkaitę mokė šiek tiek pamokas paruošt. Tai aš daug ir sužinojau, kadangi ji lankydavosi pas žydus namuose, jie ten turėjo altorėlius, meldavosi. Nežinau, mes tai, pavyzdžiui, mums žydai buvo kaip geriausi draugai.

Alicija Žukauskaitė: Gal žinot, gal prisimenate, gal žmonės minėjo kokių nors vietinių uteniškių pavardes, kurie varė?

Danguolė Jonaitienė: Šito tai ne, kažkaip nesidomėjau. Pažystamų tokių iš savų neteko (turėti)...

Alicija Žukauskaitė: Norėjau paklausti, kai jūs matydavote pro jus varomas grupes jau į Rašės mišką, ar jūs girdėjote šūvius?

Danguolė Jonaitienė: Iš čia tai ne, atstumas labai jau didelis. Ne, neteko girdėti.

Alicija Žukauskaitė: Dar jūs minėjote, kad jūsų vyras 1945 metais buvo papuolęs į kalėjimą. O už ką jis buvo papuolęs?

Danguolė Jonaitienė: Jis buvo slaptosios „Kęstučio organizacijos“ organizatorius. Ir buvo išdavikas, kuris išdavė. Jis buvo buvęs Vokietijos lageryje, skrandžio ligą turėjo, kadangi ten badavo, ir sirgo. Ir pirmą sekmadienį nuėjo į bažnyčią, (jie, saugumiečiai) pamatė, kad jis vaikšto, apsupo visą namą. Tuo laiku mamą dar slapsčiau visus metus laiko, kadangi ją perspėjo, kad ją suims, kadangi ji nuo 17-os metų tarnavo kalėjime. Tai slapsčiau mamą, galvojau, kad mamą ateis suimt. Kai atėjo, mamą greit pjuvenom užpyliau. Aš pasiemiau sandėliuke miltų, sargybinis sako, kur vaikštai, krata daroma. Sakau, ką aš žinau, sakau, aš va pietus verdu. Aš galvojau, kad tikrai mamos (ieško), o pasirodo vyrą suėmė. Kratą darė, pasiėmė, kas jiems patiko, ir areštavo jį tada. Paskui, kadangi jis buvo nuteistas dešimt metų, paskui dar penkis metus be teisės grįžt namo, turto konfiskavimas, tai konfiskavo viską ne tik mūsų, bet ir mamos kas buvo. Vienu žodžiu, kas jiems patiko, viską konfiskavo. Pusantrų metų jis buvo kalėjime, jis buvo apskrities inžinierius, lakūnas, aviacijos leitenantas, projektus darė kalėjime. Ten pagal jo projektą yra pastatytas namas prieš kalėjimą. Tai dar kalėjime būdamas, priėjo prie savo bylos, pavogė kaltinamąjį aktą. Vienas sargybinis... Kiekvieną dieną nešdavau maistą, sriubos ir visa kita. Sargybinis pamojo, rankovėn įsikišęs tą kaltinamąjį aktą man padavė. Tai jis pusantrų metų prabuvo kalėjime, paskui vežė į Švenčionėlius, žinojau, kad veš, tai aš irgi į Švenčionėlius nuvažiauvau, ir sargybinis vienas man davė dar pasimatymą vagone su juo. Iš ryto juos anksti išvežė į Rusiją traukiniu, tai va, savo akimis išlydėjau. 1949 metais lageryje mirė. Susirašinėjau. 24-ių metų jau likau našlė.

Alicija Žukauskaitė: O kas buvo ta Kęstučio organizacija?

Danguolė Jonaitienė: Na, tokia slapta, kovojo dėl Nepriklausomybės. Jis buvo organizatorius. Jie planavo kažkokį siųstuvą įsiruosti, jis, kaip inžinierius, projektavo kažką. Kompanija nemaža buvo. Pas mus susirinkimus darydavo pas mano vyrą.

Alicija Žukauskaitė: O kada susikūrė šita organizacija?

Danguolė Jonaitienė: Tai jis ir buvo organizatorius. Maždaug 1943-1944 metais. Ir va čia toks Tidikis (??) gyveno, jis irgi priklausė tai Kęstučio organizacijai, ir jis išdavė. O kad jis išdavė, kažkaip labai lengvai išryškėjo. Buvo taip. Saugumas, kuris netoli kalėjimo buvo, kur varydavo tardymui. Priešais gyveno mokytoja Mazūronienė, mes kartu dirbom.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Vieną sykį sako, ateik, jis sklepe (rūsyje), gausi pasimatymą. Tai aš su dukra, dukrą jau turėjau, parodžiau, jis sako, praneškit Tidikiui, kad gresia pavojus. O Mazūronienė nieko negalvodama nubėgo, pasakė tam Tidikiui, kad gresia pavojus. Tai jisai, kadangi jau buvo skundikas, kaip jau išaiškėjo, pasakė (jo pavardė Grigaitis buvo), kad Grigaitis sakė taip ir taip. Aš jau žinojau, kad Tidikis, mes jau su mama kažkaip jautėm. Tai iš ryto atsikėliau šeštą valandą, keliais prislinkau prie šito langelio, kur jau... Langelis užmūrytas, palikta tiktai tiek. Aš jo klausiu, iš ko tu sprendi, kad Tidikiui pavojus gresia? Sako, tardymo metu apie jį žinias renka. O jis neišduoda. Sakau, jis tavo išdavikas yra. Sako, ačiū, kad atėjai pasakyt, žinosiu, ko toliau laikytis. O jau buvo per vėlu, jau buvo nuteistas. Kai tam sklepe buvo, jau buvo 10 metų nuteistas. Turiu bylas visas iš archyvo.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.